

محمود فاطمی – دوبلور پیشگسوت در گذشت

محمود فاطمی دوبلور پیشگسوت و گوینده فیلم ماندگار «محمدرسول الله» بر اثر ایست قلبی درگذشت.

محمود فاطمی هنرمند دوبلاژ ایران یک روز پس از درگذشت همسرش، روز گذشته (۲۶ مرداد ماه) بر ایست قلبی از دنیا رفت. شهردار بانکی- مدیر روابط عمومی انجمن گویندگان و سرپرستان گفتار فیلم در گفت‌وگویی با ایسنا درگذشت این هنرمند دوبلاز را تایید و اعلام کرد مراسم خاکسپاری محمود فاطمی متعاقبا اعلام خواهد شد.

دبیر پژوهش روزنامه سراج

حجت الاسلام استاد مجتبی خندان

موضوع : روش های خلافتانه تبلیغ آموزه های قران و عنترت در فضای مجازی

قسمت : دوم

مفهوم فضای مجازی

فناوری، یعنی کاربرد دانش، ابزارها و مهارت ها برای حل مشکلات عملی و گسترش توانایی ها یا کاربرد دانش و ابداع وسایل و سیستم هایی برای ارضای نیازهای انسان است و زمینه ای غلاتی که در جهت اطمینان از مهار کردن طبیعت فیزیکی به وسیله انسان از طریق کاربرد قوانین علمی شناخته شده، طراحی شده است. در واقع، فناوری، قدرت آموزش و یادگیری ندارد؛ بلکه سیستمی نظام مند برای انتقال دانش و یادگیری است که در عصر فعلی کاربرد بیش و اصطلاح فضای سایبر، از ترکیب دو واژه «سایبر» و «فضا» تشکیل شده که برای درک آن، بهتر است هر یک از واژه ها جداگانه بررسی شود.

سایبر، از لغت یونانی سایبرنتیک، به معنای سکان دار یا راهنما مشتق شده است. اصطلاح فضای سایبر را نخستین بار ویلیام گیbson، نویسنده کانادایی داستان علمی –تخیلی، در کتاب نورومونس در سال ۱۹۹۴ به کار برد. برای وی فضای سایبر، فضای تخیلی است که از اتصال رایانه هایی پدید آمده تمامی انسان ها، ماشین ها و منابع اطلاعاتی را در جهان به هم متصل کرده است. این معنا به طور تقریبی، مشابه معنایی است که امروزه از کاربرد لفظ فضای مجازی وجود دارد. در واقع، فضای مجازی، برای توصیف تمام انواع منابع اطلاعاتی ایجاد شده از طریق شبکه های رایانه ای به کار برده می شود و از این جهت، مجازی یا مصنوعی است که در محیط مادی و فیزیکی مکانی را اشغال نکرده است و توسط نرم افزار تولید می شود.(نام جمعه، ۱۳۸۲، ص۲۵)

مفهوم فضای مجازی

فضای مجازی عنوانی برای دنیایی کم سابقه و نوظهور در عرصه پیدایش و گسترش رسانه‌های جدید ارتباطی است که بیش از دو دهه نیز از رواج آن در جهان نمیگذرد. می‌توان فضای مجازی را جهان ارتباط متقابل رایانه‌ا و جامعه حاصل از این ارتباط ها دانست. (دکایی و خطیبی، ۱۳۸۵، ص۱۱۳)
توانا و هاشمی اصل، (۱۳۹۲) امروزه اینترنت گستره فرهنگ سازی و فرهنگ پذیری را بیش از هر زمان دیگری وسعت بخشیده است و در نتیجه اطلاعات بیشتری با به شتابی قابل تصور در مجازی ارتباطی جامعه جاری می کند و طبعا مانند هر ابزار دیگری می‌تواند در جهت‌های مثبت یا منفی مورد استفاده قرار گیرد.

فرصت‌ها در حوزه مسائل دینی

یکی از مهمترین و بزرگ‌ترین اتفاقات قرن ۲۱ پیدایش فضای مجازی و شکل گیری جامعه شبکه‌ای در سراسر جهان بوده است؛ به گونه‌ای که امروزه ارتباط با جهان بدون اتصال به این شبکه عظیم، پویا و پیچیده تا اندازه زیادی غیر ممکن است.

بهره برداری امکانات فضای مجازی برای پیشبرد علم قرائت به تناسب سنی و جنسیتی فلسفه وجودی شبکه‌های اجتماعی، تشکیل و پیوند گروه‌های اجتماعی بر محور اشتراکات اعتقادی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی است؛ اما نکته قابل تأمل این است که بر خلاف گذشته که کاربران در فضای تعاملی همچون چت، کمتر شخصیت و هویت خود را به درستی اعلام میکردند و به دلیل عدم اعتماد لازم برای بازگو کردن حقیقت، از نام‌ها و شخصیت‌های مستعار استفاده میکردند؛ بر عکس در این فضا با شکلگیری وبسایتهای شبکه اجتماعی مانند مای اسپیس، اینستاگرام، تلگرام و… کاربران تا حدی صداقت لازم را جهت پیدا کردن دوستان قدیمی، لذت استفاده از علم و… به همراه اعتماد واقعی به دست آوردند. در این میان، تناسب سنی و جنسیتی امر مهمی است که می‌بایست مورد توجه قرار گیرد. تأثیر وسیع پیشرفت تکنولوژی و توسعه ارتباطات از طریق رسانه‌های نوین همچون اینترنت و شبکه‌های مجازی بر تمامی ابعاد زندگی مردم است. در این میان کودکان، نوجوانان و جوانان امروزی، بیش از سایرین تحت تأثیر این رسانه‌ها بوده و استفاده از آن به بخشی جدایی ناپذیر از زندگی ایشان تبدیل شده است. افزون بر این، استفاده نوجوانان از این رسانه‌ها به عنوان ابزار سرگرمی، امکان تجربه فضاهای عینی را تا حدی از آنان سلب نموده، اما از طرفی دیگر، دستاوردهای مثبتی نیز داشته است. (دهقان و مروت، ۱۳۹۷، ص ۱۱۰)

اما در زمینه آموزش علم قرائت به دیگران، می‌توان تناسب را در این زمینه مطرح نمود که متناسب با هر گروه سنی و هر جنسیت خاصی، آموزشهای لازم در فضای مجازی ارائه شود. به عنوان مثال آموزش قرائت به افراد مبتدی با آموزش آن به افرادی که از تخصص نسبی برخوردارند، متفاوت است. آموزش قرائت به کودکان، با استفاده از روش‌های متنوعی نظیر استفاده از عکس و فیلم و رسانه‌های دیداری اثرگذاری بیشتری دارد. آموزش قرائت به نوجوانان با روش‌هایی نظیر ملموس سازی جهت فهم بهتر امکان پذیر است. برای آموزش قرائت برای بزرگسالان نیز می‌توان متناسب با سطح دانش هر فرد تصمیمات لازم را برای نحوه آموزش در فضای مجازی اتخاذ کرد؛ روش‌های تلفیقی متن و صوت و تصویر هم برای تمامی سننین روش مناسبی محسوب می‌شود.

محمدمعلی فارسی، مستندساز باسابقه‌ای که چندین مستند هم برای تلویزیون تولید کرده، از شرایط فعلی این حوزه گله‌مند است و تأکید می‌کند که مدیران تلویزیون اهمیت زیادی برای این حوزه قایل نیستند. او با انتقاد از میزان بودجه‌ای که به شبکه مستند تعلق می‌گیرد، تصریح می‌کند که شرایط بد اقتصادی، مستندسازان جوان را با به سمت مستندسازی برای جشنواره‌های خارجی سوق داده یا رفتن به سینما و ساختن فیلم و سریال.

این حوزه، فارسی سال‌هاست که مستند می‌سازد. او در بخشی از صحبت‌هایش به فضای که حاکم شده و کار مستندسازان را دشوار کرده، اشاره می‌کند. فارسی از مستندسازیانی می‌گوید که بعضا سرنوشت خوبی نداشته‌اند و در نهایت از مسئولانی که در نهادهای فرهنگی هنری فعالیت دارند، درخواست می‌کند که دست این مستندسازان را بگیرند و حمایتشان کنند تا آن‌ها هم بتوانند در داخل کشور و برای خودمان مستند بسازند و نگران معیشت و امنیتشان نباشند.

متن کامل این مصاحبه که درباره شرایط فعلی مستند سازی در ایران انجام شده، در زیر آمده است:

فارسی درباره شرایط مستند و مستندسازان می‌گوید: گفت: شرایط متأسفانه اشتفاک است. البته بخشی از این شرایط به خاطر اقتصای تلویزیون است؛ چون آشنن دارد ناچار است این‌طور عمل کند ولی به نظرم اغلب مدیران تلویزیون سال‌های سال است که فهم درستی از مستند ندارند و مستند در اولویت برنامه‌هایشان نیست. مستند را فقط «راز بقا» و حیات وحش می‌دانند. با قیمت ارزان مستند حیات وحش می‌خرند که به ممیزی هم نیازی ندارد. نگاهشان به مستند اینطور است و بودجه آنچانی برایش در نظر نمی‌گیرند.

مستندسازها مجبورند سراغ سوزدهای

سفرارش می‌بروند

او با بیان اینکه، «بخش عمده بودجه در اختیار ارگان‌ها و نهادهایی است که وابستگی حاکمیتی دارند و فقط کارهای سفارشی انجام می‌دهند»، در این زمینه افزود: بچه‌های مستندساز مجبورند سراغ سوزدهای سفارشی بروند. تنها جایی که کمی حمایت می‌کند و تنها پناه مستندسازهاست، که آن هم بودجه آنچانی ندارد، مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی است که وابسته به وزارت ارشاد است. رسالت اصلی این سازمان کشف استعدادهای مستندسازی و معرفی به جامعه سینمایی است اما به خاطر مسائل مالی و معیشتی تلاش می‌کند بودجه را طوری میان بچه‌ها تقسیم کند که در روزمرگی‌شان نمانند، برای همین از رسالت اصلی خودش دور شده و چیزی را هم ندارد؛ چون بچه‌ها گرفتارند، بیماری دارند، اجاره‌خانه دارند و خرج‌های دیگر زندگی. به خاطر همین شرایط است که اغلب بچه‌های مستندساز، برای خراج از کشور کار می‌کنند و ایران برایشان یک لوکیشن است؛ نیاز مالی به این طرف ندارند، اینجا فقط سوزدها را می‌گیرند. آن طرف هم خواسته‌ها و نیازهای خودشان را دارند و بچه‌ها هم به این خواسته‌ها تن می‌دهند چون چاره‌ای ندارند. این مستندساز باسابقه با انتقاد از شرایطی که دست مستندسازان را بسته است، تصریح کرد: اغلب مدیران فرهنگی ما به شدت ترسو شده و فضا به شدت بسته است. مسائل اقتصادی هم فشار می‌آورد. ساهل‌است کشور دچار بحران است، حداقل نسل ما هیچ‌وقت شرایط عادی را ندیده؛ همیشه چیزی به اسم بحران و یک دشمن خارجی بوده است. این دشمن ظاهرا هیچ‌وقت دست از سر ما بر نمی‌دارد حالا به خاطر آ‌رمان‌ها یا مسائل دیگر، من در جایگاهی نیستم که این شرایط را نقد کنم ولی این فضا بیشتر دست و بال بچه‌های مستندساز را می‌بندد.

در این اوضاع و احوال آخرش چه می‌ماند؟

فارسی با تأکید بر اینکه، «بچه‌های مستندساز در خیلی از جاها می‌توانند حامی و کمک حال نظام باشند»، خاطرنشان کرد: در مسائل فساد، طلاق، ناباروری، بحث حجاب و خیلی از مسائل، مستندسازها می‌توانند ورود پیدا کنند و این واگرایی که بین دولت و مردم هست را به همگرایی تبدیل کنند ولی فضا آنچنان بسته است که نمی‌توانند کار کنند. امروز ما، هم درگیر جنگ نرم و هم جنگ سخت هستیم. شهید سردار سلیمانی و شهدای هسته‌ای ما در جنگ سخت شهید شدند. این ماجراها ادامه دارد و از جنگ نرم گذشته است. در این فضا مستندساز چه‌کار می‌تواند بکند؟ پنهانی چند پلان می‌گیرند که بعدش دستگیری می‌شوند. چند نفر فرار کردند یا در زندان هستند؟ در این اوضاع و احوال آخرش چه می‌ماند؟ می‌روند پیروزن یا پیرمردی در جنگل پیدا می‌کنند و مستندش را می‌سازند، فقط برای اینکه کاری کرده باشند. شرایطی نیست تا آن‌ها به بشود کار جدی کرد.

جایگاه مستند تلویزیون است

او عنوان کرد: برخی شعارها به اسم اپوزیسیون توسط مستندسازان مطرح می‌شود، بدین مضمون که ما باید جایگاهی در سینمای کشور داشته باشیم؛ من اعتقاد دارم که این مسیر اشتباه است. جایگاه مستند تلویزیون است و تلویزیون هم آن‌طور که باید و شاید حمایت نمی‌کند. فارسی با انتقاد از بودجه اندکی که به شبکه مستند تعلق می‌گیرد، افزود: شبکه مستند همیشه تقریباً دو برابر بودجه‌ای را که قرار است سالانه دریافت کند، به‌دکار است. برآمه روتین روزی هشت ساعت است که تکرار می‌شود. تولیدی‌ها کمتر از یک ساعت است و مابقی همه آرشبو و حیات وحش است. تولیدی‌ها هم کیفیت لازم را ندارد چون این‌ها معمولاً سفارشی کار هستند.

نا‌وان‌هایی که مستند ارزشی می‌سازند

این مستندساز با تجربه، سپس به مستندهای دینی و ارزشی اشاره کرد که اغلب سرازرده و بی کیفیت هستند، و تصریح کرد: برخی می‌خواهند در برخی از حوزه‌ها مستند بسازند ولی سود لازم را ندارند و بیشتر محتوا برایشان مهم است و محتوا اغلب سرازرده است. یعنی هر آنچه به عنوان ارزش در این مملکت شناخته شده، توسط این افراد علاقه‌مند اما کم‌سواد، در این فیلم‌های ارزان نشان داده شده و ارزش‌هایی مثل شهادت، ایثار، از خودگذشتگی و مفاهیم دینی دست‌مالی شده است. ورود به این حوزه‌ها اصلاً آسان نیست و اینطور نیست که هر کسی بتواند کار تأثیرگذار و بدون شعاری بسازد. فارسی در پاسخ به اینکه آیا افرادی که به آن‌ها اشاره می‌کند، به راحتی وارد تلویزیون می‌شوند و فضا برایشان فراهم است؟ گفت: بله؛ متأسفانه همین‌طور است. بودجه هم فراوان در اختیارشان است. مراکز فرهنگی زیادی داریم که بودجه‌های بسیار خوبی دارند. اگر به هزینه‌هایی که صرف این مستندها می‌شود، هزینه‌های بیهوده بگویم، باز هم حق مطلب را ادا نکرده‌ایم. این‌ها هزینه‌های مضراند که اگر نسازند ضررش کمتر است. پول، بودجه، سرمایه و امکانات علیه خودمان و ارزش‌هایمان و آن چیزی که برایشان انقلاب کردیم، خرج می‌شود. ای کاش فقط بیهوده باشد که بگویم پولی را دور برچیم و فقط ضرر مادی داشته ولی تأثیر منفی برخی خیلی بیشتر است. دین‌گریزی جوانان و لجبازی که سر حجاب هست از اثرات این فیلم‌هاست. اوایل انقلاب ظرف کمتر از چند ماه، بالغ بر ۷۵ درصد دانشجویان دختر بی حجاب باحجاب شدند، فقط به خاطر ضدیدت با رژیم. الان دقیقاً برعکس شده؛ طرف معتقد است و نماز می‌خواند ولی لج کرده است. این ها را کی قرار است واکاوی و شناسایی کند؟

او با انتقاد از این رویکرد افزود: شما به عنوان معمم که لباس خدا پوشیدی، می‌گویی این بی حجاب‌ها بچه‌های همان دزدها و فاجاقچیان هستند، اصلاً متوجه تأثیر حرفت هستی؟ جز نفرت‌پراکنی کار دیگری می‌توانی بکنی؟ سال‌های سال است می‌گوییم در عرصه فرهنگ نیروی نظامی جایگاهی ندارد و یک کار بسیار مهم فرهنگی را به نیروی نظامی سپردید. این ها حوزه‌هایی است که مستند می‌تواند کمک کند، بچه‌های علاقه‌مند به مستند هستند که دغدغه‌منداند و می‌توانند کار انجام دهند ولی به آن‌ها میدان داده نمی‌شود. می‌گویند الان موقعش نیست، خوب کی موقعش می‌شود؟ کی قرار است فضایی ایجاد شود که بچه‌هایی که لذت‌سوز هستند و عمرشان را برای انقلاب گذاشتند بتوانند درست شرایط را نقد کنند؟

معیشت؛ بزرگ‌ترین دغدغه مستندسازان

این مستندساز در پاسخ به اینکه در حال حاضر بزرگ‌ترین دغدغه مستندسازان چیست؟ اظهار کرد: الان شرایط به گونه‌ای شده که متأسفانه دغدغه اولشان معیشت است؛ اینکه فقط بتوانند زندگی‌شان را اداره کنند. یا به کارهای سفارشی تن می‌دهند یا اگر بتوانند لای‌گری کنند، برای آن طرف فیلم می‌سازند. بعد هم که لو می‌روند، یا دستگیر می‌شوند و یا فرار می‌کنند. اگر آن طرف می‌روند فقط به خاطر معیشتشان است. آنقدر تفاوت بودجه زیاد است که بچه‌ها به ناچار تن می‌دهند. آدم بکجا دیگر و می‌دهد. کلام حضرت امیرالمومنین (ع) است که «فقر از هر دری وارد شود، ایمان از در دیگر خارج می‌شود». فقر، بچه‌های مستندساز را وادار می‌کند که برای آن‌طرف فیلم بسازند. تأثیر فقر را در همه شئون اجتماعی داریم می‌بینیم. چرا دزدی‌ها زیاد می‌شود؟ ریشه‌اش فقر است. در هر حوزه‌ای فقر تأثیر خودش را می‌گذارد، من مستندساز هم بالاخره زندگی دارم.

فارسی درباره گرایش مستندسازان به حضور در جشنواره‌های خارجی و دلیل استقبال جشنواره‌های خارجی از برخی از مستندها، گفت: جشنواره‌های خارجی دغدغه‌ها و دیدگاه‌های خودشان را دارند. هیچ گریه‌ای برای رضای خدا موش نمی‌گیرد. آن‌ها دلسوز ما نیستند. می‌خواهند تصویری که مد نظرشان است از ما بسازند و دنبال کسی می‌گردند که در داخل این تصویر را به آن‌ها بدهد.

ا ین

محمدعلی فارسی – مستندساز هشدار داد مستندسازان را دریابید/مستند را فقط «راز بقا» می‌دانند

بچه‌ها بخش اعظمشان گرفتارند. ما باید مراقبان باشیم، حمایتشان و هدایشان کنیم و شرایط را برایشان فراهم کنیم. حداقل از این روزمرگی نجاتشان دهیم و مشکل معیشتشان را حل کنیم.

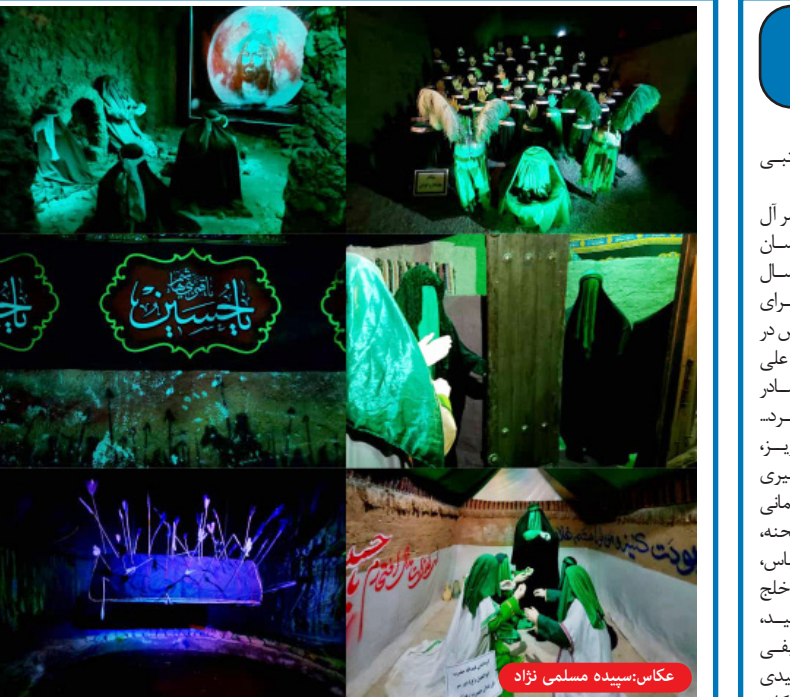
گریز مستندسازان به سینما

او درباره تغییر مسیر هنری برخی از مستندسازان و رفتن به سمت سینما و فیلم و سریال ساختن، با ذکر مثال‌هایی از این دست، عنوان کرد: برخی از مستندسازان به سینما می‌روند و می‌گویند نجات پیدا کردیم. کسانی مثل محمدحسین مهدویان و محمد کارت که الان در سینما موفق هستند، مستندساز بوده‌اند. اگر الان از آن‌ها پرسید حاضری مستند بسازی؟ می‌گویند هرگز، نجات پیدا کردیم؛ مستند بودجه اندکی دارد ولی در سینما کارگردان می‌شوند، خدم و حشم دارند، با بودجه خوب و شرایط مناسب‌تر. به مدد این وی او دی ها شرایطشان بهتر هم شده است. از قدیمی‌های مستندسازی که در این عرصه ماندیم، تعدادمان کمتر از انگشتان دست است. آن‌ها جوان هستند و سودای دیده شدن و شهرت دارند که مستند این را به آن‌ها نمی‌دهد. اگر عاقبت به‌خیر شوند به سینما می‌روند و گرنه، یا سر از زندان درمی‌آورند یا خارج از کشور و یا دور باطل بپهودگی در زندگی روزمره‌شان دارند. متأسفانه شرایط خوبی نیست.

ه‌وای مستندسازان را داشته باشید

فارسی در پایان خطاب به مدیران صدا و سیما گفت: در حرف و شعار می‌گویید همه چیز را فدای آرمان‌ها می‌کنید، متناً دارم به خاطر خودتان و به خاطر این حرفتان و نه به خاطر این بچه‌ها. ه‌وای این بچه‌های مستند را داشته باشید؛ این‌ها می‌توانند حامیان خوبی باشند. ما فرصت ها را متأسفانه به تهدید تبدیل می‌کنیم. هر کدام‌اش در هر بخشی از حوزه فرهنگ که هستید، ارشاد و مهمتر از همه صدا و سیما، شبکه مستند را دریابید. بودجه بیشتری به این شبکه بدهید. بارها مدیرش باز شود و بتواند برخی از این‌ها را جذب کند. بچه‌ها برای تلویزیون سفارشی هم کار می‌کنند. نجاتشان دهند از این زندگی فلاکت‌باری که دارند، آن‌ها حرفی ندارند سفارشی هم کار می‌کنند

به گزارش ایسنا، چندی قبل فیلم مستند «صد سال تنهایی» که مستندی درباره‌ی منطقه محروم بشاگرد و ناچی آن حاج عبدالله والی است، به تهیه‌کنندگی محمدعلی فارسی و به کارگردانی مهدی فارسی از تلویزیون پخش شد.

عکاس:سیده صلیبی نژاد

برپایی نمایشگاه روضه رضوان در نوش آباد آران و بیدگل

همت جوانان و نوجوان هفت حسینی نوش آباد شامل یک تیم ۱۰۰ نفره از جوانان و نوجوانان عاشق اهل بیت عصمت و طهارت(ع) اقدام به بازسازی صحنه‌هایی از وقایع تاریخ اسلام به ویژه عاشورا به صورت سمعی و بصری کردند.

روزنامه صبح ایران / سال دهم - شماره ۹۷۵

۲۹ مرداد ماه ۱۴۰۱ / با ما همراه شوید

www.serajonline.com – @serajname

فرهنگ و هنر

دبیر پژوهش روزنامه سراج

حجت الاسلام استاد مجتبی خندان

موضوع :

حیات امام عصر از دیدگاه قران و روایات

قسمت : چهارم

در سوره مبارک قدر، از نزول قرآن در شب قدر که بر هزار ماه برتری دارد، سخن به میان آمده و در تبیین ارزش این شب آمده است که فرشتگان و برترین آن‌ها یعنی روح، با امر و فرمان الهی برای انجام هر امری فرود می‌آیند و تا سحرگاه، سلام و تحیت به زمین می‌آورند: (تَنْزِيلَ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِمَّنْ كَلَّمَ الصَّلَاحِ فِي هَٰئِهِ خَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ) (قدر: ۴-۵)، در سوره دخان نیز تبیین شده است که آن امر، تفصیل و جاسازی حکیمانه کارها است:

(إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ خَجِيمٍ) (دخان: ۳-۴)،

پرسش مهم در برخورد با این آیات آن است که فرشتگان، به کجا و نزد چه کسی فرود می‌آیند و آن امور حکیمی که در شب قدر جدا شده و تبیین می‌گردد، چیست؟ چنین پرسشی به ذهن یاران امامان علیهم السلام رسیده و پاسخ آن را جویا شده‌اند، ائمه علیهم السلام در پاسخ شیعیان فرمودند: مقدرات سال، در شب قدر مشخص شده و فرشتگان در هر دوره نزد امام معصوم و حجت الهی فرود می‌آیند.

تقه الاسلام کلیتی در کافی در «کتاب الحجة» بابی تحت عنوان «باب فی شأن اینا آنزلناه فی لیلة القدر و تفسیرها» گشوده و در آن نه روایت آمده است (کلینی، ۱۳۸۸، ج ۱، ص ۲۴۲-۲۵۳).

به استناد این روایات، شب قدر میان تمام امت‌ها وجود داشته و فرشتگان آسمانی بر پیامبر یا وصی او در هر عصری فرود آمده‌اند و این سنت، میان امت اسلامی در هر دورانی برای هر امری تکرار شده است. در روایت نخست، این امر تبیین شده که فرشتگان از آسمان به زمین فرود نمی‌آیند؛ بلکه از آسمان به زمین نزول می‌کنند. پس این پرسش، همچنان منطقی است که این جاسدازی هر امر حکیمانه و مقدرات هستی در زمین، با چه شخص یا اشخاص ملاقات فرشتگان با انسان کامل در زمین جزو برنامه‌های شب قدر فرشتگان نباشد، نزول فرشتگان در این شب بر روی زمین مفهومی نخواهد داشت (همان، ص ۲۴۲). از پذیرش فرود فرشتگان و ملاقات آنان با انسان کامل، ضرورت وجود امام و حجت خداوند در هر دورانی اثبات می‌شود. پیدا است در دوران پس از شهادت امام حسن عسکری علیه السلام تا دوران ما تنها مصداق آن انسان کامل که فرشتگان و برترین آن‌ها یعنی روح، فیض دیدار او را در شب قدر دارند، امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است. این امر، لزوماً به معنای بقا و حیات مستمر آن امام است.

به دلیل نقش بسیار کارآمد سوره مبارکه قدر در اثبات امامت و ولایت و اثبات استمرار آن، امام باقر علیه السلام از شیعیان خواسته است با مخالفان با سوره قدر و آیات سوره مبارک دخان احتجاج و مناظره کنند. روایت چنین است:

یا معشرالشیعة! خاصموا بسوره «إننا أنزلناه» تحاجوا، فوالله إنها لحجة الله تبارک و تعالی علی الخلق بعد رسول‌الله و إنها لسیدة دینکم و انها لغایه علمنا. یا معشرالشیعة! خاصموا به «حم و الکتاب المبین إننا أنزلناه فی لیلة مبارکة إننا کنا منذرین» فإنها لؤلاء الأمر خاصة بعد رسول‌الله (همان، ص ۲۴۹).

۱.۲. روایت نبوی «لنا عشر خلیفه»

جابرین سمره بن جندب از رسول اکرم صلی الله علیه و اله و سلم این روایت را نقل کره است:

«لایزال الإسلام عزیزاً إلی اننی عشر خلیفه» ثم قال کلمة لم أقمها فقلت لأبی: «ها قال؟» فقال: «کلهم من قریش».

در روایت دیگر، چنین آمده است:

لایزال الدین قائما حتی تقوم الساعة أو یكون عینک اثنا عشر خلیفه کلهم من قریش.

این روایت با تفاوت اندکی در مضمون آن افزون بر منابع شیعه، در مهم‌ترین منابع حدیثی اهل سنت یعنی مستند احمد بن حنبل (احمد ابن حنبل، ۱۴۱۲: ج ۵، ص ۸۶)،

صحیح بخاری (بخاری، ۱۴۰۱: ج ۸، ص ۱۲۶)، صحیح مسلم (حجاج قشیری، بی‌تا؛ ج ۶، ص ۲- ۴، باب «الناس تبع لقریش و الخلافة فی قریش»)، سنن ابی داود (بیجستانی، ۱۴۱۰: ج ۳، ص ۳۰۹- ۳۱۱، باب کتاب المهدی)، سنن ترمذی (ترمذی، ۱۴۰۳: ج ۳، ص ۳۴۰، باب ماجاء فی الخلفاء)، مستدرک حاکم نیشابوری (حاکم نیشابوری، ۱۴۰۶: ج ۳، ص ۶۱۷) و برخی دیگر از منابع انعکاس یافته است.

با توجه به دلالت این روایت بر دوازده جانشین پیامبر صلی الله علیه و اله و سلم که همگی از قریش بوده و مایه عزت اسلام خواهند بود و عدم انطباق کامل این ویژگی‌ها با هر هیچ یک از سه خلیفه اول، خلفای اموی و عباسی، متکلمان شیعه از این روایت به عنوان شهادی زنده و گویا بر حقانیت اعتقاد شیعه مبنی بر امامت و خلافت دوازده امام، استفاده می‌کنند.